

Кравевско Височанство.

Године 1898 нареди Књаз Ђ. Боинићу ми-
нистру правде, да му напише манифест, ко-
ји ће објавити урмацима назива „Кравевско
Височанство Велики Књаз“ а урму Јошу „ропа-
сити „Великом Књазевином“.

Из писма Боинићева Књазу, којим му изго-
води пројект шта манифеста, види се да
је Књаз сада само навањивао на Боинића,
да му што брже ишље пој манифест, како би
га на Видовдан исте године објавио, а да се
он што брже што брже носио лично оцропателу
Великога Књазевства и да је ошоме вет зо-
рио и радио са Боинићем. „Прве дане“, каже
Боинић, „ошоме ситом у Париз не мојем одмах
наћи брошуре оне моје, пред нар године из-
рађане, ошоме студије о овоме предмету.“

Књаз је ову ствар држао и, чини се, одлучио у тај-
ношти. На Цетињу обично није било тајне. Уско-
сити су је из двора митосити, ситоме је Књаз
познато, ит мити, који су њихов разговор при-
слушкивали. Није су то чинили ситоме рђавом
намјером, но ситоме тајни, како они
тај тајне Књазеве. „Ово тајне ситоме каже“, о-
бично би дододати своје изјаву. Тако друји
шрећем и још ишоме дан је свако на маломе Це-
тињу знао „тајну“.

Ишоме није Књаз о шоме никада говорио, а ни-
је ни друјицама. Ја је се од Боинића чути,
није се дога, јер је Боинић набио у Паризу,

а тада је му је и тада је, да нима не
говори о чему, који му је повјерљиво. Он је пред-
виђа, да би се о Великом Књажевићу мноштво,
и по новобрано, писало и говорило, да и у Уру-
бору да би се знало, као оно била Радовито
је река, када се гуло, да ће се Данило

Квезом: „Није Брод за Каменицу!“ Мислио
је, да ће сврху свом по савјестито.

Тек када је чуо Бојинићев рад, који је овде
исписати, јер је јавно тањимов, по савјестито и
што показује, колико се Бојинић намерава, да
докаже оправданост поштом и интималитету,
позвао ме је Квез и рекао ми: „Чуј ми ово,
прогутај, да ми напуним, прена обале, једна
манареса, само брашно и јасно, и што што
чује, још данас ако можеш, или јуна.

Прихватио сам рукопис Бојинићев и про-
читао га одмах онда је пред Квезом. Он је
је само предвидео, али није имао стрпљивости,
да све прочита сам.

Писмо Бојинићево из Париза 5. Јуна 1898:

„Ваше Високоанство,

Част ми је одрешић Вам, Господину, пројекат
манареса о поштом државне интималитету Ва-
ше, који ми пред једне недеље иштомало наложити,
да изради. И овде треба одмах да пријавим,
да пројекат, да буде стилистички постојећим,
требао би још да се добије добре ревизије. Али
онда не би Вам рукопис стига на вучење, ако
та желите, како се мислило, пројекат на Видо-
дан. Није ми данас остало друго, него Вам га
послати онако, какав је у овој час. Стигните
ће ревизију, под надзором Вашег Високоанства

надав чотурдени Ваш шаломити стилиста лако
свршити. А ја ћу Вам миђути, да неј' чотасо
јом ланци буде, послати, гичији, итсан
образложених отазама о мјестима која би се
моје мимтеву мога пренести или сирати.
Да би чак јасније било, на ком се мјесту поједине
отасе одnose, нумерисао сам лансам све
расставе, или алинеје, обдеј уложених ру-
ковиса. Отасе ће особито настојати, да по-
кажу мјеста, која би се мога јом пољешто
сирати, јер ми се чини, да је цојикат истао
подујаток, - и ако с друге стране и нијам мно-
го, рад се цолистит на извакредну важност и
ријешитост алта.

Вашо ревох, када јак ја сам лично стао преви-
ти и конатне ревицији обвја цојиката, ствау би
се не издјигнуо гедоунига и цо због неколико
урока: Приј свјет, ја сада немоју отамо
хитно и безпрекидно редити, као што сам
оу цује редити (потом је и донјено управ-
нервно расцројство које може злом се свр-
шити), управ тако доктор ми не доушта,
без прилики одушта радити ни цо ланце
циситвене радове, а особито ми габрајује,
да се цо дуње бавим једним и истим послом.

Овај је садешњи или мурнији и чичовији што,
збој шатне, не поју да диктира, као што
обично чиним, него мора сам да пишем и
црешујам, а црешагитна је и катирафја
свајда била моја слаба страна. Поврк свја
цота, ја и завогех овај рад, јер цреш-
дане, цо што стіок у Париз, не мојох одмах
нати Brocillon оне моје пред цој година

изражене, оштрије сјудује о овоме предмету, -
а кад најпослије нађох најчиргени, ишкривље-
ни лентом писани саставак на лентним ти-
стовина, од којих сенеки и чотиушине, треба-
ло га је најчирје дешифрирати, доузнати
и изписати, а то је све узело много времена.
Упуцај да би Господару, одлучити одгодити
публикацију Манифеста, - ју набојот не мора
бити дан на Видовдан, - кад би ете ми, ако
нађете то добро, моји повратити рукопис,
уједно с Вашим опаскама и Сенте - опаска-
ма, да би тако ишао временом, да сам м-
но и коначно ревизије свршим.

Међутим изважите Господару читити
израз мој дубокој високопочињавања и кра-
ве оданости, скојина гаси ми је бити

NACIONALNA

BIBLIOTEKA

CRNE GORE ĐURĐE

CRNOJEVIĆ

Ваша Високоанства

пребојотни спута и Министар

В. Бошњик."

Свајем чистом сјровео је Бошњик овај свој
пројект манифеста:

" Ми Никола I.

Књаз и Господар Црне Горе:

Дажено на знање и објављено:

Државне институције, ит на слободи у отиште
не цонсигју од ханве слабоклене тапшине
нео одговарају једној од одвишних потреба
међународнога саобраћаја: ур облика државн-
ости, међу осталим, однајују и цолонјај који
поједине државе заузимају у свијету.

Према томе државне наслови бивају и раз-
личитог степена; - али ни та степену у пре-
визити прилима не зависе од на глјет

црпство. За нејі сачене међународни
живот, игајм Вајкова, већ одавно своје
досиа иврдо цравио црпство.

И досиа, ако у међународним одно-
шајма га врховна (суверена) права уопште
вриједи наглед једнакости између самосталних
држава, - за наслове јі државне, напосмив,
имаме релативност, што се од црпства може
овамо одредити: наслов ирані једне државе
треба да одговара, што јі мојукте више, ве-
ној значајности, тј. ј, он треба да јі у извјестној
саросијерју са великим, мојуктевом, сла-
гоурејем и одитици напосмивом љеним. Што
од црпства што дава, тошто јі, кажу, ово
државствени закон, не може бити ни црпство
ни црпство.

А како јі ово рационално цравио било до
садо пријевивањем у црпство, као независној
држави? Да би јі рјешене овога питања би-
ло именовани и црпствени, немојмо јі,
црпји света, дајиме поглед на главне сироне
садашњега стања наше државе утредо са
њеним ставом пријамљивим:

Обзиром на многобројне побједи, и црпствени,
на сјајне војничке врлине црпстворске у че-
стири савременој безцрпственој борби црпствени
сила, црпд којом јі често црпствени тајад сире-
пно, - међународним јактом јевројској
сабрањој у Берлину 1878 г. црпствој
Тори била, начомок, црпствено поцврђена црпствени
на независности, којј јој до црпства неке државе
формално не црпствавају. Што се так онда црп-
та црпствена наше државе иже, ми, немојмо

се обвдје ни на какву другу страну која има
 конституирано так још факт, да је ипак,
 ипак утврђено пред очима саме изборне комисије
 неке земљице Црна Гора више него
 подвостружено било. Обичај је и широк
 наше границе нашоје политичке црне Тра-
 това и до у Црној Гори, цр-
 но Дасојевића до у стародревну Рашку, а
 црне Бара и све до саме јадран-
 ске курије. Али, што је у овоме, са исто-
 ријско-националној индивидуалности, најважни-
 ије, то је управо та индивидуалност: што се
 овом црним, Црна Гора, након дугог ви-
 кова разлике овеј сјединице и стојила са
 својим матером земљом, са старославном
 Земљом, којом већ у когенима велики вла-
 даху Велики Нунати, а подије Велики Кра-
 њеви или Краљевити из древне Краљевине
 царској Доли Неманићкој, коме је, у то, Ве-
 ља и Комјивном била.

Што се ипак редова око унутрашње државне уредбе
 прева већ обвдје истакнути, да од ова два стојећа,
 та која владари нашега дома управљају Црном
 Гором. ипак се ипак, тој ипак урбова, није
 могуће било бити, него само током овога ко-
 сведства публикује. Али зато, овај ипак
 гдике показује нам у овој земљи, у томе крају,
 политота и своја некретна каковост је, ипак
 новобитним црним, ипак неће ма у ко-
 јој другој јевропској држави.

Не само да је, у нашем свакојак саопште-
 н неуредности у елементима, створена и утврђена
 државна власт (ово гета је у осталим већ био

после насмјаванх послеруш владика - Госпо-
 дар Петар II.), нису су и поједине гране јавне
 управе основане и уређене биле, ие ми дан
 тврдо правау држави напредног развитка. И
 напредног је развитка банштину било, јер на-
 нис од тих грана, те држави прешло бријеме,
 итегнуду резултате управ и напредне и не-
 надрне.

Шаво на примјер, политична мјубјерена шри-
 тоси Франска, удринута до висине државног
 наела није ни најмање спријегла правила и развитак
 не само уредбама православног народне управе, не-
 го ни онима које монархичке сисуре, а једнако
 ни уређују муслиманских вјерских установа;
 - створиле ово унапређења различитог права
 у опште, није ни најмање онега државни раз-
 ово развитка наставе, школе, просвјете, на-
 ко десу ит државне, црква црквицама, ван-
 галијанци; - факти, што су се државни доходи
 и приходи за ова два државна појма посморо-
 сиринути, показује, да старале око унапређења
 знавске пронаводне, и огромни радови и
 пронаводи око развитка трговине и саобраћаја,
 нијесу остали без стори и корисних политичких.

Нако су отпирани ови радови били државна је
 наплетути друштва цркви колних црква
 шведених од границе до границе, кроз цр-
 жалне неурокодне планове и провалији планите
 и нове дрвије шробавне барони и темена ко-
 дитиште у Подгорици и Никшићима. - На за-
 вождавно - правосудном пољу посмаде нам
 православно и пован. Законик, такоји да нам
 моим гавијетом и мноштво вѣте и догматике

државе. - Народна војска напokon, који су и најмлађи војници учасли јуних јунаштва, војничким врлинама и преданима остали у отуђеној земљи са својим херојским предцима, ступила је ту недавно у свезу и са научним јевропским војничким, уређеним једнога постојећег од сјаја потпуно редовне војске.

Овај свезањак, и ако абди слабо окупан, напријед и урјек Црне Горе за ово последње вријеме придава нашој земљи отиште поштовање и симпатије у свијету; - држава се ова нахођи, боју краља у пријатељском мирном саобраћају са свијем савременим културним државама, малима и великим. Шта више владарски је дом црногорски скупно већи у свези домаћинства и сродства са владарским домовина великих јевропских држава, а којима са урбаним и збогом једнокрвних и једно вјерних нам велики Русије.

И оштри својим висини, до којих се уздиже наша држава, - благодарећи владарској мудрости и настојању, као и безграничном пријатељству народном, црногорски је Господар и дан данас само „Ђуказ“, а црпаче и знаштво независна, увелигана, благоуређена Црна Гора није није црпача „Ђукањевина“.

Познато је како наслов „Ђуказ“ који је ошпо човечине овога вијека усвојио наш незаборавни Сјриц, и непосредни нам Предмачственик, није држио до никакве секуларизација збога, шта редностечнога наслова „Владика - Господар“.

Према коме, државни наш наслов остаде и

до сада посве једнак отоме, који постоје чед
двацистотине година наци предци: Над
ишк што лепаху црва итмев-камен обнов
старе Ветне, под именом Црне Торе; - Над и
у нашој земљи свеноздрого у стању замента.
Над ј сваки рад око унутрашњеј уређења био
уједињен непрестаном борбом за остварење овога
онда јединственог уједињеног српске слободе и славе;
- Над ј сваки покушај обичајнеј кријивења
универзалне државне власти сурјегаван био
непрестанним отирањем и међусобним крвве-
њем илменским; - Над ниј било ни помена
гистич државним границама, међународно
принципу територији, ни уједињеној државној
самосталности; - Над на тајачу ниш ји ко што
знао о Црној Тори ниш ји нешто знао осим над би
бути Црногорца давши сјелим војничким погуби-
том принудили објекте кривоје у Јевропи, да се сјеме
и постоја остварења.

Међу ондашњега, иа и постојећа принципеној
стања нашег генте и висине постоје садашњеј ко-
ложаја, очевидно ји, не може бити ни уређења.
И при свем генашким свестраним непрестану само
државни Црногорски наслов остаје без наредна,
скамењет, непомоган, јам онакав показ ји био на-
зад ентитету, ба и назад двацистотине година.
Тад ји иу насловити нашег часмјерја, о коме ји
такоме реч била? Можели се наћи друштва
држава у Јевропи, иа и даве, ниј би официјалне
државни наслов представљао како оиромно
несразмјерје са својим положејем и значајем ту?
Умпајући изврх свих до сада изложених
још у разгун и ово:

Да се проследи наслов „Књаз“ на истоку озна-
чују обично неки владари васалних земаља, или
иначе автономних покрајина; - а на западу, неге-
мо да је данас број самосталних држава с
овим насловом веома незначителан, него су им
ветином границе тако узакне, земљиште та-
ко ситно, да су неке од њих, у коме обично
мање него ли је центар државе као што је
од десет зругорских округа; у немалом
царству има 6 таквих књажевина, од којих
најпроспиранија нема више од 1215 $\square$ км., а најмања
само 316. Осим тога одређен је савезо било га-
рати, да ове књажевине имају своју политичку
ванску суверенитет или врховништво.
Многе немалке имају дрвије независне, али још
ситније кнежевине: Микетингајт са 157 и
Монако са 27 $\square$ км.

Да су европске балканске државе, којима
је неки државни Конгрес одједном нега-
висност, а који су прије тога биле неке кне-
жевине, као и Црна Гора, већ одавно прили-
че так Краљевски наслов и достојанство (Срби-
ја и Румунија);

Да у самој западној Европи има држава, ко-
је су земљишним простором мање од Црне Горе,
а који одавно имају ратни наслов великог кња-
жевски (Grand Ducé), у свед која вла-
дари њихови имају право на краљевску формулу
„Краљевско Високоство“: Луксембур-
спремци 2929 $\square$ км. Луксембур 2587; Саксен-
Вогта - Анхалт 3594; Олденбург 6422, Холанд
7681 $\square$ км., док их Црна Гора има 9300.

Да не само што су све ове Велике књажевине

територијално мање од Црне Горе, нио су ...
 земљи између њих, аријанда и налазе у јусти
 насељеној средини Јевропе, и бројем становни-
 штва, или мање од Црне Горе или јој при-
 личнио равне; Првој Канцеларији аријанда Ми-
 клендурі - Стрелуци, а другој Кансел - Вајмар
 и Олдендурі.

За наша државо, ни географским положајем
 ни политичким значењем, ни историјским тра-
 дицијана, ни утицајем својим нијане никако ма-
 ње значајности од ма којі од горе поменутих
 држава с велеквалитетним ратиом, а својим
 против:

За су, као што је не више поменуто, већ
 први владари Земљи, т. ј. Господари ста-
 ре Црне Горе, носили наслов Великих Жупана
 Св. Владимира, Војислав, Јојислав, Миклава, Бу-
 дин, који је био краљем био царем у Бујини
 и Радослав, сви од 990 до око 1100 године.
 Који се онда уноруживао поново са Краљевским
 држављанством. Не само инокенти, него и сам
 Превутир Диослава називају поједине од горе
 набројених Великих Жупана Рех. и да су, осим
 тога, подније иском Земљом управљали
 гра Краљевита. То су били Свјетлан Урош
 и син му Стефан Душан, док још не бијашу
 ступили на Краљевски престо. Иако, више
 и један краљ велики Жупан. Вукан Неме-
 нит син око краја XII вијека, свакојича
 од Краљевској дома Неманита; и

Саслушао мишљења нашег Државној
 Совјета, који се у главном с нашим позудом
 уредом са многим именовима из народа о овоме

предмету, рижисно се назерити и наре-
бујимо:

Почимши сјужањки Виговданом, 15. Ју-
на Црногорци и Господар носит обим ва-
свогавенни наслоб „Велики Књаз“, пре-
ма томе и држава ће се неца називати
„Велика Књажевина“;

Као што сви Велики Књажеви тако ће и црно-
горци имати право на почасни епитет „Краљ
сво Височанство“;

... .. пројекте који би устројство пре-
дано узикнути у државном јрбу бити одређене осо-
битим указом.

Дато на Цетињу у оми Виговдана, 14. Јуна
1898 годите, а 38 нацелја владава.

Никола с. р. "

Писмо Бојинице, скојим сјужањки Тјану
први дво приједла:

„Ваше Височанство

Гаси ми је одуреним ван обзри уложени
први дво одлагања или приједла на веко-
слати Ван пројекат манифеста очовиштво.

Да ме пребисваје на даве не гадри, одре-
чан данас мси, који је готов, сјужа ту надан
и почати остало. Овако ће Ван. Господару,
бити поиме и прочитати, него м, ког би Ван
сигнио се уједно.

Међутим, изволите, Господару, примити убр-
рете моје дубокој високопочињава и краће
оданоси

Ваше Височанство

Париз $\frac{8}{20}$ Јуна 1898. чредкорни слуја и министр

В. Бојинић. "

Бојишине „ошаче или приједбе и исправе ко-
јом се обавишу је државна институција.“

„Натпис. Тако је предмет ове исправе доста
необичан можда би добро било изјети обичну
формулу. Ми Никола I.“, те је тамјеним
им под другим.

Али тим ?

Натписи као: „Драги моји Црногорци“, „наш
милим Народу“ и.т.д. не препоручују се већ
за то, што могу изорити сушну, дај ове испра-
ва некаква посланица, а не закон. А то се
не може доустити. Други је недостатак
обавијек натписа, што наводе на помисао,
да исправа не одговори никога или Црногор-
ци. За овакве се ријенте акте, који полазе
од државних Господара, често употребљује ри-
јет манифест као натпис Петов, ат мани-
фест није нешта ријет, а нешто је и превентив-
ни јер на пример „Господарева изјава“ неби ошта-
вала доста јасно врсту садржаја.

У остатак и део те ријечи у натпису, испра-
ва би се, у међународној кореспонденцији, могла
исто називати манифест, као што се може
називати Декрет свака наредба Господарева,
ка да се дефинира те ријечи у натпису.

Моје је једно мишљење да ће још најбоље
бити ставити на врх исправе обични натпис:

„Ми Никола I. Цар и Господар Црне Горе,

Дајемо на знање и објављујемо“

Коо што је предложено и то тим више, што је
ова формула, премо законика позната већ
и у иностранству.

Али ако остати ова формула, треба, на тај

спукој, да се обдје году једна доска важна прилиједба, која се тјже напписа у свети са датумом.

Пошто у форуму има рјеш Јакоз, не охотно ји де датум поставља буде ратнији, да га један док, остоја дана, кој је етети на снају Јакоз или матрирети о повишеу у државни ин-тигулатуре.

Јер кад би се Јакоз и дретирао и тројасно и сето на снају истоја дана, не би се казало и позавиш датумским датом Црнојорски и Господар и носити наслов великота "Јакоз", било би противорјечје са напписом у как се називе само Јакоз. А ошети у наппису не може друженије ни да буде, јер како ји мојети да се у погледу акта називе новом повише-ном интигулатури, код наредба о том повишеу доглати тек на крају акта?

Треба дакле да, ако ова наредба да се и тројаси и етети на снају на Видовдан, бу-де дретирана у ош Видовдана; - а ако ће да јој се свакоје доде датум Видовдана, код треба изречно казати да етати на снају сјутри дан по Видову дне, дакле 16. Јуна (Позавиш датом 16. Јуна 1898 Црнојорски и Господар и. н. д.)

По обичној теорији издевање закона, која је изложена досега јасно у чл. Имов. Законни-ка, треба вагда да измеђ постављава на-ква закона и кетова стајања на снају троје или вријеме, а неке се од једнога дана не може. Кад ји китве тројас може бити и исти дан, кој се поставља (датира) али

стајање на снагу треба да буде потпуно, да и ако
и не један дан, ако било којеколико дани.

У наредби није садржан није пошта, да у исто-
врсности дати свакому по воли, треба да се
најбоље и на најбоље извршене форме,
afin de ne pas donner prise à la chicane.

У расправи 1: Одабде се могу издати ри-
јети: не проистичу из какве славоклетне
ташнине, него! А најбоље, ако се нели сра-
ћивати а тоу риз могао би се и сав овај ра-
свак искључити, он није да и неодо.

Али ота, то мене мислеху, он је као нека
паралела, као неки темб. расправи који ни-
једн, и у коме се вели, да не смеат држав-
них наслова негависни од илјаи произвола.

У расправи 2: Умислимо створ, могао
би се и сав 2. расвак одабде искључити,
и тако би професионално-доктринарни пот
искључио аки посве аргентно, не би се мо-
ло таког трети расваком, искључио
само једн "И доконт".

Итак, осим какве стилистичке преиначе, ја би
оставио ота оно како је, јер мисли да није
потреба да у аки ове врсте буде и то како гра-
вило доказује, особито кад је тембено, јер оно
сужи као наслов наредбу о коме се ради.

У расправи 3.: У одабде би се могао искључити
сав пометак расвака до ријети, одређити, не тако
пометак аки са "Наслов и рані једне државе".

Али и абдје, мисли да је бов оставити садржај
у ујетни, јер бива ономе што сиједи,
а стил не се илјаеује по воли.

Посведом тамаи овој 3. расвака хујило се

некеко упредице гагујати у ухо ошима, који су
имали воле противити се повинујући м. ј, за-
копитиу сарадњују, да ми је уралу д мука,
ју што по социолошким законима мора бити (као
и по физичким) исто да бити, устјед тега против-
нике неди мудро бити. Али како се може наћи
афиукината и против моје теорије, који су се
поили назвати, кад су је одвисте најпачивао,
ја сам ту мисао обвје уметнуо као мислиред.
Може ако се нађе да је мисао ова тачка, па-
роју је избрисати.

Тк расправку 5.: Овојди расправка могла чинити
са Међународним јактом и. т. д., а све оно што
је пред тим, могло би се избрисати. Али ја хте-
дох употребити прилику, да најпачим војнички
карактер земље. Ипак мисао особито мис-
нују војнички устјес. Може ли остати?

Друга је тачка састављена тако, да се неди мо-
ло катити, да је Црна Гора или Граница
задовољна.

У 3. тачки овога расправка је навлац наве-
дох рјеш о земљи као о матери земљи Црне Горе.
Мо ли да се прилике да најпачим преузимањем
високих владарских титула у земљи, да
би се могло потврдити на тој факти, кад није
буде још једном говора о томе, али у другој
форми. Ова тачка, оми етика, који се мо-
же мијењати до мије воле, мети се зичи не-
отходна.

Тк расправку 8.: Набрајање принципа нововре-
мної напретка у овој расправку (не знам
јесу ли сви главнији приведени) свакако одубује
главље предмета или више што главље

ово и онако почне 5. расставком, па се чреду-
јући и захвата и 9. Не би ли се сви пријери мо-
ли сепаратисти, ако се извођици не могу?

У осталом овај је расставак у 1. редакцији
био много дуби.

Било би можда добро додати, да је го-
тово сав тај напредан свршен за владе Н. В.
садржана Господара. Али бошњак он сам о ово-
м говори у акту, није пристојно да сам о себи
говори. У осталом и се и онако знаде, а на
крају су манифестна додана горње владина
Господарева.

Краснавица 9.: Говорити о свезана сродства
с владарским доновима великих држава,
мишљах испрва да би могло изићи да је као
paradise, не бијак извођици овај

Али ми доуноси наредна уи сјединити ово
са пријатељством и мирним саобраћајем
у оми са свијем државама, не тако, у томе
омогу, пристаје доста добро.

Краснавица 10.: Нада бисе у нешто: Бла-
годарити... до: нарочном извођици, остало
би све али је добро више своје. Осим тога
тада бисе овај 10. расставак могао лако
сјединити са сједишћем 11.

Краснавица 11.: На рјечи "владика" при-
дало је свакако додати нешто, чим би влада-
ри - владике одвојили од чужих ланскога.
Владар владика - не иде. Није остало не-
по називањих "Владика Господар", као што
их је и народ називао, зас једним зас једним
именом."

Друго писмо Божици тево Квару, којим му

сироводу дава три ијезде:

Ваше Высочество,

Узгед и нах гаси унутр Вам први дво при-
мједба на отпримени још проле нејјиве
пројекат манифестација Указа. Ја нас се
шурин последи обзје уложили свршетом ичјек
ици нејједба.

Осим приједба ја бих имао да саопштим још
доста ствари, који могу бити корисне, а неке
шта више неопходне, у дописивању са државима
односно државља. Али да бих то могао да ура-
дим да будем ансоузант не само о овоме, него то
је сам акт прогласити, него кад ће се и како се
мисли изнети саопштавање à qui de droit.

Што се мене тиче, који је мислио, да би у
своју мату требало, што је моју маку хит-
но, јер у хитности не могуће се размотрити, ко-
лико треба да се сачува маку или више словес-
них и гласних послова, пако се и најкрупни-
је потребне праве (не за сам донос не треба
хитати, осим Видовдана или Петровдан
и сл. г.), а кад кад је доста да утакне ону нај-
маку гласница, та да се сав посао, који је исто
много труда и брине стајео, које поклапа.

И моје прилике није су ни погодне, ни приладе-
не колико би требало, као што није могло бити
ни сам изјект акција. Већ у црвеном тиску на-
бројих главних уgroзе пољу, а овдејі додасјим, да
ли мало кад од црве којега дужом нешто,
што треба да буде готово до одређеној унапри-
јед рока.

Неби можда, Господару, с горі било, да ми се
у Рокану редакцију списку аманта итцѣ на

пријед и изражени на тој редакцији француски
пријед.

Међутим изволите, Ваше Високоство,
приликом увијек мога дубоког високостанно
вања и праве оданости својима имах заштити

Ваша Високоства
предложни смјта и мислију
В. Бојинић."

Наставак пријода:

"К расставку 12: Овај расставак са стилом сто-
ријих времена као антиквара донахнем напремају,
преваго јі да буде што јі мојуте урочи, да би
контрасти био већи, али јі великога у мене, да се
не приједу границе црне којих бисе мојо израва
ти губево, које не би било пријатно роиз ~~својим~~
с'амоу ргоре, то се надам се ибјило, до-
кажујући, немо прилике нијесу доуцмале да бу-
де инаге, докне прилика јі бачена на прилике
и на прилике досега симпатичне као што јі на-
приотидан и бу бав слободу. Ако се ипак на-
је, да нејдје нијесам све казао, а нејдје да сам
прекомерно границе, неке исправе.

К расставку 13. - Овдје нијі мојо бити био
успјешна, али ако их јі одвише неке се умијер.

К расставку 14. - Ова два редка означају гра-
ницу између аријумента црних и уцур-
аких прилика црногорских и оних којі су оче-
тене у иностранству и којі (последње) ипакју са
расставком 15. Ови редци представљају осим
тога већ са гавузним и поредбеним ра-
ставком 21.-24.

К расставку 15. - Овај јі расставак као арију-
мент и моје мнѣњу особито снажан, у чему

су у осталом, не један него два аргумента, основана: један на појави на истоку, други на оштри Запада. Ја их поставих у један став, да ми не убезглави без потребе број, - а ти би иначе сваки од њих могао представити и засебан став.

Књажеви - поданици, о којима се говори у појој опширној судбини, нијесам ниго овећи ни чимити, јер аргумент, који би се онда изводио од особине важности; - к коме, за објашњење би требало, дати говора, - а "Considerants" који изводе ови ставови треба да су што је могуће више кратки. Осим тога не би никако ни кристојно било упућивање Књажева - владара са Књажевина - поданицима.

К ставу 16. - Место речи "иск Књажевина као Грн Тора" шта није би било какав: "васалне Књажевине, што Грн Тора није никад био". Тим би овај "Considerant" добио у снази. Ник се даде, ако је то воли, то ове исправе нека. А не верујем да се тим може поубиједити; сурној ове стране нека то је предметице и све оправдано.

К ставу 17. - Vide примједу к ставу 23.

К ставу 19. - Стожњи аргументи овога ставља не може се шифрама ни коментовно - доврети и кадацима подређени, али, ипак, да, како приведени факти имају не потпуној егзористе, они не требају други докази и обрде. У осталом кад би се овај став одбацио и ипак то, остаци их још приликом број неопроврнутих.

Али ипак остаци, требало би изложити.

небил и тогдо било и свугаки рјеша „ни сво-
јим и „, ако је бојатни да би ирена мога
комундо урбудици нерве; 2.) а исто тако и
рјеша: „а своји на против.“ којма се заврши-
је овај расставак, мога да се издрисати.

У првој редакцији ја била још у ово догао:
„иу током суверенитета“ ју доу за велике
великосте не може се казати, да ми је
суверенство потпуно, јер је бити дво-
мота суверенства, раз-ле патиче тјеме
де choses пренла у руде великога цара.
Али промисл да би по поило која такнути
у живуче, не да би потпо показати и на камбу
славију страну вајској јавној права уротоу-
мој, урх не издрисах.

Та расставу 20, - Ариуменат овога расставу
у толико је вајској. у толико појвише иште-
ресује међународна сообраћај. Али му ја
немогах савета мјеста наћи. Ариуменат
се ише једнога предедена особине вајско-
сти, то је које у реду, што таурише посе-
рје мјесто у нису Considerant-а.

Та расставу 27. - Мјесто де права расидне
аруменне од мишљења државнога Савјета
и од народних неба у овоме послу, истосак
да је доје употребити их као вајскоу свјет
Considerant-а и ариумената, а уједно стичи
и као пријаз сиплетва и разлогства к за-
вајској наредби.

Ако овако осматре, не знам били добро било
ишвугаки фразу: „које се у главноме снажи
отдудора“ јер се ово обично не мће, - ја је уне-
ишту једнога та то, што је сугој ковакредан.

Оно што се „о насобина и народа“ каже, могло би се можда формулисати на начин, како ће бити изражено.

У распису 22. — Види се уграбо два наређења у једно саопштење: повишење наслова Господарева и повишење наслова државе; свако би од њих могло представљати засебно наређење с посебним бројем. Мени се ~~није~~ ипак чинило погодније њима обоје у једном истом чланку, јер мишљах, да што је мањи број оваких наређења да је боље, и да ми више што код се прво изгледа, друго је на његова приредница, која се сама собом разумије.

Али код нас се и раздвајање некако не било, јер овака наређења према особито да су крајња.

Неко мена овде још једна приредба.

Ја сам при састављању пројекта желио, да се изрезно каже, да ово није каква новина, него да је ипак обнова старинске титуле, тако и ументних израза „овим васпостављени наслов“. Али изненајем да је овај ументални

израз фраза и да ону чак даши дру-
ин положај; на пр. поглед прво наређење исто-
та чланка овако: Васпоставља се старин-
ски наслов Великотрапезе. Потом по-
газацији сјупратници (Видов) датом државне
ће наслов Црногорских Господара бити ве-
лики Кнез.“ Али се с друге стране изгледа,
да постоји некакава: ипак још некакав разлог, што,
јер ми дошата у историји Великотрапезе зачати-
сто не само једнога јединствено Великога
Кнеза. Јаким ми да се ипак каже ништа о
васпостављању, и да се утврди на основу

мјесцу као нешто на ср. ријеч „оцеи“ да се
каже одрицки ово: „Погамии сјучрашњи
(Видов) даном државни је наслов урнотурски
Томодара оцеи бити „Велики Таџаз“!

А други би тачка истога главног била:

„Према томе ће се повисити и наслов сам
државе, која ће се унутријид називати „Ве-
лика Књажевина“.

Над би се ова наређења рогнујила у два
дасебна параграфа с посебним бројима, над
би требало да други гачоже одрицки овако:

„Према главног предходнога главног по-
висити се и званични (или јавни) наслов сам
државе, који ће унутријид бити „Велика-
Књажевина“.

К. расстављу 23.- Садржај је овога главног
досега пратећег. „Као што сви Велики Кња-
жеви (Grand Princes) тако ће и урнотурски
имати право на когасти кријјев (или епитети)
„Красево Висогањско.“

Могло би ми когад забавити што у аману
нијесам цространији тобоже о овоме епитету,
који је прије свомејиде представоо главни,
једини цит, а о овомејиде се главне титуле
Таџаз није ни мислио. Ја сам се навлаш
ушесав да о овоме расправљам. Лондонт
ек латит.

Прије свега није добро помислити у једноме
аману многи новина и инвистез дигестент
о сивари, која нам највише на срцу лежи.

Тови је да, као што и уради, сва сила аријук-
тацније буде управљена и доказивању потпуно
зависности нешта другој, од шта зависиће,

и.ј. на повишењу главне цитате на Велики Књаз, а да придржевна формула. "Кравево Високоство" што је оно, пошто неопашена, као нека небина, уприредна ствар. А што мора, над главна цитата што је, јер пошто сви владари овога ранга имају овај придрж, није могуће да владар урнорски буде једини изузетак, да се то њена једнога постави карво особито међународно право. Дакле ирека "Као што све Велики Књазеви"... бриједи више него уијене дисертације!

У то знамо, да не само сви владари - Велики Књазеви имају погасни епитет "Кравево Високоство", него да га имају и сви Принци и Банг у царским домовима.

Али се и то може муром мислити, бар за сада. Доста је и предоста. Над се на годњу мјесту може констатоваати факт: као сви велики Књазеви, а што је то било истакнуто и на врху престојном мјесту на више, и.ј. у расставу 17.

Свака самохвала на страну, али се и овога види важност спомените о предмети, јер је она чинила сасвим противјерити и циљ и кравау обоне краванном послу. Дај Боже и добау нас!

Забријујте приједбе обоне расставу неће бити илишито нагопенути, да у мјесто и право на погасни придрж, "могло би се, ако је то воли, казати: "право на погасну придржевну формулу."

У расставу 24. - поводом овога посуджета

раставља требаће више од једне прилике.
 Овдје треба разложити и оно што се у став-
 њу наводи, а оно што није могло у њу ући, па
 ни у друге ставове, који су ту се поим до-
 зом, као били поправни.

а.) У свотеници мојој о повишењу државној
 наслова није било ни помена о промјенама у држав-
 ном поредаку. Али састављајући пројекат аката,
 идући напред, да кад се посматра главни циљ,
 да ће дефинитивно промјене у поредаку бити
 на сам убресто, што је преваго и тају буду-
 ћу наредбу. То сам ухватио и ради тога, што
 ће другије бити и других наредба, који ће пре-
 бити, да се израду, и тек ово постојеће време-
 том, а у извјешном обзиру и исцрпљено.

б.) Случај сам на високом мјесту мишље-
 ње: да би требало у ову исправу уврстати
 и наредбу, да и њ. В. Књаиња буде тако-
 ђе и наша исти наслов који и Тосиодар, па
 и једнаку придржавну формулу. Мени се чини,
 да се то до тога само собом разумије, да би
 и свака гледиш, као би о коме говора у овој
 исправи било. Јер највише признато је без-
 иштитно начело, да све титуре, који има
 хришћански сузруци, њих има и законита
 ауторитетна сузруца, они су обојина, и тако ре-
 ћи, једно лице. Што је у Кнјеској био Prin-
 ci - Conduc а не King ит сузруци Краљевци,
 то је иштинка, која је ради особиних ком-
 итних урока нарочито била уведена у устав,
 и то, што више, није ни иштинка, јер се тај
 случај иже муња. С друге пак стране, то
 је домати унутарњи посао, у који се не може

нико мајматти, те му је мјесто, кад би се
нашло да треба у посебној наредби, али још при-
лижније, у доплати статута Господарева до-
ма. Осим свега тога, кад би објерје о коме
говора било, тад би требало, да се уреди објерје
и титула Њ. В. Њазара Намведнина. Ве-
гове сунгује, зрујик Јамажевита, Јамајикуца
и.т.д. А већ је бога то очевидно, да је то
нот само доплати статута, а никакво акто
који има не само унутрашњи и државни, не-
го и међународни карактер.

Пред једне десетак година, сјетан се, по којем
је Цар Александар III. у гинуо неке доста
вруће штење у положају главова царске
утодице, међу којима је било и неколико
штења у титулама. Такако је то у гинуо?

Простити указом, који не вјерујем да је
био поштоматом куд било шван Русије.

Али оне ако је то воља, да се изи свем
томе и то дога, му неке бити никакве штење.
Ли. (в.) Док још на Земљу бијак, било је говора
о томе, како би требало у државни простити
наслов, да буде и отиријни, та да у ишј отиријни
је наслов у ју осим Зрне Горе и Брда још и ите-
на Земле. Рамне. Захумва и Три порје.

Баш икар би се ~~нашло~~ нашло, да је потребна то
отиријнија титула, моји је мислило, да
јој у овом акту није мјеста, јер би узав
то могло изазвати нешто погрешке и
кривотуку поштоматом самога главнога врат-
нога наслова, који нас објерје тина у првом
реду. Нар се поштоматом то, нешто се сада сми-
јава како би бити увести особитим указом

много ствари, који ће доживети или разв-
јати нову тежину.

У којој већ речено потпуној симетрији
показује се да је на једном мјесту, да
сви Grand Ducс, по данашњи међуна-
родним правима имају право на поштен
годух - Јасно се ипак чувао, да у којем
акта на поштен и ријешити не. Како буде-
то, ако Бог да, *beati possidentes*, иако ће
лово бити потпуно иле, ако ће и за цијелу
оставу. За сада, не занемарујемо ни нај-
мање своја права, будући пошто 'но велика
и од макова зрна.

Прилијепе оштре или позабрављене:

Умислимо задовољени бројевама, који се на-
лазе у којем акту на окрјачина мисо-
ва (и то само на 2 или 3 стране) ирије су би-
ле убрзане у сани текст у заједри.

Јави се јавно што је могуће више текс-
та их пренијети до краја цијелог, на окрјаче
Али се они могу, кад се акт буде у својој
коначној редакцији претискивао на исто и
мтативо, посве и поштовати. На њих ће
се исто могуће бити копати, које би своје
бит стране прогласио набадај на карте
појаве, факте, иврдње, закључке, који
се у акту налазе.

У дијелу прилијепе који јучер одремених, за-
божавио сам оштре од раскобавио 8.,
да оно што казах, како су се иријоди државни
и постоје струги, какаво је иријоди ит
sans aucune compensation de sa part. Може
се дакле ио иријачити, ие ставити долично

се хоће, d'apres les convenances j'en dirais
ne moins rien pour moi."

Послије овога гитања настало је подужне
хукање. Ја сам био јавно изненађен одлуком
Ћвџевић о тројлањем Великом Ћвџевству.
Знао сам, да је Ћвџа и мислио и градио на
томе, да постане Ћвџа Српски, али никада
нијесам ни помислио, да би он китио себе и
Црну Гору, у њеним садашњим границама,
дешајући се и ме од Ћвџа и Ћвџевине.
Знао да о томе није мислио, нити ишада
говорио, ни послје рата год. 1876. који је Црну
Гору неколико црпчирио, али онда осетио
и малу и сиромашну и са савановним итвом
и буних 200.000. Зато ми је, сврхивши
гитање, прва одмисао била: шта је Ћвџа
за данас изгледа на овоме корак? Дали је ви-
ше изгубио наду, да ће постанати Ћвџа Срп-
ски, или мисли, да ће урвинујући себе и
своју земљу новим именом изићи и сигурније
дати до Српске Круне?

Ћвџа је за своје време сједно забавен у својој фо-
рми. Гледао је са широко отвореним очима,
ријетко шепћући, више седе, и кад икад само
сјучио је и гадубаво поглед на мени.

Ипак је дубоко замисљен, а када је црпчи-
рио, јас му је звизао равнодушносту као
да га се све ово што смо гитали мало тиче.

— Како ми се свиђа то? упита ме Ћвџа мирно,
дубоким гласом.

— Рад Боимичев или Велико Ћвџевство?

— Па... — истине Ћвџа, — и једно и друго.

Ја издиох рамена и мало заирах с од-
говом.

- Право ћу ти рећи, Господару: ни једно ни друго.

Никад се не поклапа ни мало и не нађе. Са-
мо не идемо исто онако мирно и немирно.

- Бојим се, Господару, да ти се то, и у нама и у страни свијету тумачи на Вашу шак-
лу, да ти се приписују неки величања и славо-
гудови Ваших, особито сад, јер се по нови-
нама толико најада и осуђује ствар у Црној
Гори. Мала Црна Гора и Велика Њоаневина!

Застај по уздици одмах послије рата, онако
славна, недавно си се отел мојо раунијети.

И страни свијет, који се дивео јунашћу
црногорском, и народ српски, који се оду-
шевљавао оним побједима и добитцима
Црне Горе, прилично би тада могле бити без осу-
ђивања, и најбоље по прилагодбе, а сада
ти се свак питају: Одкуда ово наредан јунак?

Шта ово значи? И бити свакојакога, и разлош-
та и тумачења. Сам бојишник удари.

Део је све мојих доказа за оправданост која
уривања Ваше и Црне Горе, али се у њима
осјећа несигурност, напетост и сумња у
њихову јачину и чистоту. Немачке држави-
це, Велике Њоаневине и Војводства, нијесу
подесни докази. Што може бити нишом, не
може свакоме. Њихови су називи од више
вјекова и имају своју историју. Бојишник
разлаже, како Црној Гори припада назив „Ве-
лика Њоаневина“ као највећи стари
застава и да она уједно не урива, него само
учињава тај стари назив, и одмах сам

примјеру, да се Великии Тњазом звао само
Вукан и то не по Зети, но што је био Неманић.
И доказивање Бојици тево, да Црна Гора мо-
ра по висини свој назив по примјеру Србије и Ру-
муније, и да је она Тњаневина ита тек двјеста
година, а не од јуре као оне, јер да су и владике
од Данила погинути звали Господари, а Господар
да знаш исто што и Тњаз, и то је доказивање
јаво тјубиво, који може изазвати противно
доказивање. Не би се смјело употребити као
доказ ни оно тврђење Бојици тево, да се Црна
Гора може прогласити Великом Тњаневином,
што је напредовала толико, да су јој се државни
приходи постероструили, а да можемо сло-
бодно казати и више, јер да то не може нико
контролисати. Може се казати, али неће ни-
ко вјеровати. Освеудјебају Црне Горе тине
и и сувише сваки дан, на сваку страну. А
реформама у државној утвари, на којима дан
сад радимо, доћи ће се до државног буџета,
који ће бити јаван, и те сваке не баш знати
колико јега и колико свега имамо."

Тњаз се полако исправља у фовени и крикне ме
овијем ријечима:

— Слушај. То је све тако. И да је до мене са-
мога, ја не бих никуда улазио у ту политику.

Оно право да кажем, ја осјећам као неки дук свој
Црногорцима, и живим и мртвим, да још тово
јужаство и реу би био, да се Црна Гора наград
авијем урвишевом такве толике мртве.

Ево је и Румунија и Србија ратом, који је Црна
Гора отицела, дошла до државства, ита смо
и шлеагина (Бугарина), јер је и Русија морала

заработи, извојивати Књажевину. Само ји Црна
Гора остала ненаграђена, једнако мала и си-
јим старим именом. Ма шта што, али ево
главно, га што морам и га што хоћу да узим
то више мене себи и Црној Гори. Моји су двоји-
цери црква Високогство, једна Велика Кња-
зика, а друга Херцеговина и обји су у велике у дом
Романова; Јелену сам удао за црестоловни-
книна италијанској, да буде Кралица; ста-
ха ми Милица била је Краљевско Високог-
ство, па ји удајом изгубила тој назив, јер та
нема Јано као ни ја. Дакле, ради моје жеље,
ради положаја и мојих нових односа са
великим владарским домовима, ја морам
уредити тај велики назив, а не глумити то ишњо-
та слободом. Сада та Велика Књажевство
моју се још и разликује, али назив Краљевско
Високогство и Велики Књаз хоћу свакоме себи
и својој жељи. Зато ми највише манифест,
а та Велика Књажевину виђелу, право је ими-
јентно

Јасно ми је било, да то није прави разлог ко-
ји се Књаз руководио у овој ствари. Над те-
рима није сметало, да се онако удоме као
цресте Књажеве, ни њему да се оцртјањем
са великим владарским домовима, сада,
послије тога и послје немигбе Наследникове
са Херцеговином Меленбурј-Сирениу, још мање
тако издати и издати, јер он Краљевско
Високогство Велики Књаз или само Књаз.

Ма у то нијест више угазили, а ја сам још
само мислио, већ да му највише тој ма-
нифест, да би проглашење изазвало што мање

ини најува и осуђивања, јер сам једнопо-
убеђен био, да је оно, и за Црну Гору и за Југосла-
вију, неопходно, неопуштакно, ишестно, и да је
и свако други сумњиво предати на Новога
Великога Књаза Св. Велике Књажевине.

— Најисају, Господару, одговорих Књази; — но
све ми се чини, да манифест није стигао за
цројашеве која назива, и да на којима кра-
ћи и јаснији био, јер се њиме испуштају ви се-
ти и вања жива, да постане Велики
Књаз, јер се ви сами у њему трудите, да
докажете правдоу и уједносно која
црвенима. То је одмах назвати ратна, и
неуједна, комитетарска на вањ рају,
а то је преваго изјекти, бар у властима ко-
ји је појутно. Можда би била било на други на-
чин извршити цројашеве, на цр, да др-
жавни Савјет Вама предложи назив: Краљев-
ско Високоанство Велики Књаз, и да Вас
моли, да га примите. Још би могло државни
Савјет у својој представи и по рети, да Вам
је он то повремене Књажевскога државанства
већ једном нудио, одмах по рату, рецимо,
али да сте Ви онда то одбили, јер се равно-
наји ~~се~~ постојеће се што се немо. То би
одмах био одговор онајина, који би се иже на-
јено читали: оне наједанпут сада то цро-
јашеве? А то се може лако рети, јер иу бар,
што каже Бојинић, нема контроле.

— Врло добро! — прихвати Књаз задовољан; —
најини тако.

И тако ја, са Бојинићем и манифестом
през собом, најини ову представу државнога

Савјета Цара :

„ Ваше Високоство .

Назад двадесет година, од нас послије великога рата за ослобођење и јединство народа Српскога, Државни је Савјет познано Вашему Високоству предло, да Црној Гори и владару њеном усвојиме назив према новом положају и значају њеном и њеном, с којим су и тога рата шали .

Овај предло није дошао и шали славоуба, као говор што предло и једнога у друго доба живота, што и државна истајем видова међународни живот одређује свечено, ко којима се узвишују и снижују, ит мијене дају називе државна и владарима, који одређују њихов положај у свијету, према њиховој величини и величини њихова напрема .

Као и све друге видове и српску државу у свако вријеме, једн од њихових постоји Краљевина, од Краљевине Царевина, Како је настало вријеме огадања, Велика Краљевина Вукава постоји Краљевина, а послије Црној Гори ита Краљевина расваро се у имене .

Двјеста година се надунише, када је ова држава Неманића погла и почет дивати главу, оборену противу српске државе . Владика Данило, славни родоначелник Његова Дома, Господару, почет привути ита имене у једну државну уједину, у облик, који је тада могао бити . Његово је зрело напредовао . Наставник Господара Владике Петра II, Данило, погласи Црну Гору Краљевином и себе Краљем . А ратом г. 1876 значај Црне Горе,

који Ђунас Јанко Гратовском побједом што-
јева, Ти си, Господару, још више урдигао.

Ти јој задоби притакне независности на једно-
ском сабору г. 1878, а границе јој распаде пре-
ко Никшића и Подгорице, до код Скадар и на
море, и састави је опет са Зетом, којом
су, колијевком својом, у прва времена вла-
дали "Велики Никитини" и "Велики Ђунашеви"
и Краљевићи и Краљевићи и Царковићи до-
ма Неманића.

Што је природније било није да се у то славно
вријеме појави у одушевљеном народу не-
во, да се у обнове држави Зетској држави одно-
ви и старо име Велики Ђунас, као што су
се и владари стари Зете звали.

Државни савет подноси Високогњенству Ти онај
предлог одушевљава се њим, да види да
вода опет теже куд је текла да се обнове
није границама Ђунашеви и Ђунашеви
однови старо име Велики Ђунас, као што га
имају и владари некијек мањек и многа ма-
њек држава.

Државни савет био је сретан када, даму,
Господару, убавице свјетоме раслоје, али не
и да усвоји онај његов предлог.

Племеница думи твојој Високогњенство била
је ипак учувљивена, што остаде не посматра-
но велика ујед за који поведе свој храбри на-
род у рат. Пред твојим светијем Богом, који
је ипак свако срце сусре, морао је и
Државни савет појавити се са својим предло-
гом до бољих времена.

Од када прође двадесет година мира,

нојі нека нам Боі издржи и издржи. Оне су
од мудрог владаря Твојога Високогства би-
ле оне благослова за Ђрку Тору. Нада се кри-
винуо рат се спречити оном оружјем, ти га,
Тоскодару, настави са оружјем животиноним.

Ти грати њеним и издржаним стјенана и,
не макој, ивржи, - старим навикама и уста-
новима. Пробуде се колени оуби на сваку
судбу, отворе се школе, уредне се судове
напсаме се закони, изградне ишине и ште-
градни, водоводи и канали, отворе трговина,
у народ увеће рад, и танат и изред света поја
Ђрнотору вадра најмилији танат - војнажи,
не гадује се, но се разви и у саврши док не
ишадра. Овај напредак удружен са славом ју-
наштва Ђрноторскога високо је дигао чин
Ђрне Торе, који је постао још многио виши од ка-
ко је владарски дом Ђрноторски ступио у ред
сво са владарским домовама великих јевро-
пских држава.

Данас се сваки Ђрнотору поноси и одушевља
ишјем дигнијем положајем на који се њега и Ђрку
Тору уздигао у савршеном његовом тридесетогодишњој
влади Твојој.

И данас што је природније, неода се почет
запрејено оном његовом ишјама, када већ, Тоско-
дару, остаје ишврдо при крвој својој одлучи, да
се наслов Ђрне Торе не ишјама, а оно саблром
на то: да нови положај и увећана чин
Ђрне Торе такмјева и повишење наслова Јана-
шевскога; да би народ у коме повишењу на-
лазно извидну наираду ишрдова и мудрости
свога Владара; да се обичи повишењем

неће уводити никакву новину, но само у усто-
ставној старој Зетској држави обновио на-
слов, који су носили први владари њени, јер Вла-
димир, Војислав, Тојислав, Михаило Бодит и
Радолав (990-1110) називаху се Велики Кнезови,
а под Дукљанин из тог чек; Стефан Урош
и Стефан Душан брху Краљевићи, а Вукан на-
зиваху се „Велики Кнез“;

да су Србија и Румунија, којимају Берлинскога
сабора-земљи је независност и разицење граница
утврђено, тајјинами наслов Књажевски са Краљ-
ским; да поштомни Књажевски наслов одавна
укидају, као што је напујед коменту а у првом
предлогу коментуе изложено, и Књажевине многу
и пакља знајаја од Црне Горе, која на то ко-
винење може полагати право и својим право-
ром и политиком знајењу и то историјски
и то своје државној задатку, који она са-
својесно брзи, сабрани свемо.

Државни Савјет одржавајући се неопходно,
у сузурје се поднајати Вањему Висогањству
овај предлог с молбом, да го уважи и ура-
кони: да Вање Висогањство прими и носе
наслов „Краљевско Висогањство Велики
Кнез“, да овај наслов остаје владарима црно-
горским Намједничу и Вањема Висогањства;
да се и према овоме позиву урне шлјену у др-
жавном трбу.

Цетиње, 27. Јуна 1898. Вањема Висогањства
вјерно одани
Државни Савјет."

Кнез је био са свјетом задовољан, још га му се

то, да му Државни Савјет предлаже повишење
на слова, и што се у представу каже, да му
је он већ предлага не само то, него и за
Зрну Тору ната Велика Књажевина, а он,
унаошт за неслободеном Керуговином
и Босном да није кити то примити.

Књаз је мјукији обидова, како ће на дворови
примити ова промјена титуле неговте и назива
Зрну Тора великом Књажевином. Тисоо је о
томе ћерина у Петроград и у Рим, а на Зе-
мљу се савјетовао са страним посланицима
а појави се руским послаником Бубасовом
са италијанским маркизом Кастелбјакки
и са швајцарским Кекеди. Од њих је, по упу-
тства влада Викторије, примио савјет, да
напушта мисао о Великој Књажевини и Ве-
ликом Књазу и да се задовољи титулом
Кралевице Високогство. Викторија упутила
оцима њих ишчења у писму државнога савјета,
уришаху су још и ове: иостављено је оно мје-
сто, гдје се говори о Волу Књажевином за неслобо-
деном Керуговином и Босном, јер би то Ау-
стрији убрзало и поједино и оно мјесто,
гдје се утврђује Зрну Тора са малим држави-
цама, који ипају на њи знају од ње, а називе
Великих Књажевина или Керуговина.

Тако ирматан али ирведен је на француски
и ир мислараства словних полова упути сви-
јема страним посланицима.

Српски ирвент ирвентан је на великом ирвент
ментном мислу. На Велику су пошлени држав-
них савјетника и државни ирвент.

На Никовдан било је свегато ирвенташење

новна Књажевић позива „Краљевско Високо-
ство“. У манастирској цркви била је архи-
јерејска служба са благодареним, а из цркве
смо доиграли Књага и Књаићу у двор,
сви, сјајни посланици у краљевом одјелу,
велика и мала посета цркви и тражак-
ство. Пред двором је догледо и поздравно
Књага у парађен банавон са музиком, која
је свирала химну, а попови са крај табле
пуцали су крестом.

Књаг је с Књаићом тауло мјесто на гелу
великога салона, а по зајиме сјенови и штепи
ли и снага Милица; на лијеву страну зидо-
матери кор, на десну митијери и државни
савјетници, а појну сале, којима је могао ста-
ти, нити гитовништво и грађанство.

Пред сједник Јужав. Савјета Војвода Бошко
Петровић сједио пред Књага, гласно прогласи-
ош представу државнога савјета, којом
га мога да прили назив Краљевско Висо-
чанство, и преда је му је у руке.

На то Књаг прогласи свој одговор, који сам
му, према садржају представе, написао;
заквава народу и обећава, дати и унапред
радити на крешћу земље и да ће га му ци-
јево убрзо објавити нове законе и уредбе.

Затим су Њихова Краљевско Височанство
читала гестива од свијех присустијек
редом по сјајемичности.

Владари, који су Књагу тај дан, као и проци-
јек година, гестивали и мити да, назвати су
и у својим дрешама Краљевско Висока-
ство. Тако је ишвршено црпачење нове

Њихове кинице.

Међу црногорцима и мало, и та мало, о коме
говорило, Нијесу ни знали шта то значи. Један
је кинто, а други, који је знао бољко и он, одгов-
рио му: "да се ми не прикључујемо у тоскодарске
работе, и тамо ми своје невоље."

Ни државни Савјетници, који су у мени на-
рода тобоже тајану поткупити ону киницу и
утомити га, да је приими, Нијесу о коме ништа
размислили. Вих је, у оми самога Никола
дне, позвао Војводу Боно у своју канцела-
рију, када је бачио добримба притисне он предсто-
је. Свево Матар, испирафиса и река ми:
"Наредно је Тоскодар да ово потпишете!"
И они су потписали.

И. 1910. Њас је на Земљу славно 50 го-
дина своје владе и 50 година свота брана
са Њаицан Милетом и прогласио је, о
иет "по њеи и набазибају народа Црно-
горскога", себе Краљем, а Црну Гору Краљ-
вином.

Када се, кини јубилеуна, крви иуи гуло и
поило говорити о коме, да ће Њас прогласити
Црну Гору Краљвином и себе Краљем, нико
није вјеровало. Нијесам ни ја вјеровало. Мно-
ги су ме питали: имам ли каквијех вијести
из Црне Горе о коме и да ли је то могуће?

Свакога сам субјектвен убјеђавао, да то није
истинита. С Земља ми није нико писао о коме,
ни Министар Митрофан, који је на крају
свакојега писма редовно ми јавља: "Тоскодар
и сви у добру су, квала Богу, добро," није ми

ни једном ријеч ни научио ни о цројла-
меву Краљевства; можда зато није, што
је знао, већ, и сам мном се тада пошито
слатао, како сам мислио и шта сам све
Тому говорио о цројламеку Великога Јако-
невства. То што сам знао, да је Томас стал-
но жудно за Краљевском Круном у Србији и
да је очекивао само пад Обреновића и, посли-
је, пад Карађорђевића, није ме могло ника-
ко повести ни на помисао, да ће он, само да
буде Краљ, цројласити Црну Гору Краљевском.
А најмање се могло на то помислити у врије-
ме јубилеума Томашевога, када сташе у
Црној Гори никада још бједнији било није, када
јој државни дуи баш већ црело главе, а седам
милiona, цројламеник у Лондону не проживио
јубилеум, ипак не без икакве пошоти на роду;
када у земљи Владаре појави не задовољство
и немиротина, а око 30.000 Црногораца, све
војника и најбољег радне снаге, црело ко да-
ком свијету.

Томас је ипак цројласио Краљевство. Колико
је он држао, да је ипак именован себе и Црну Гору
урвасио, ја сам у души осјећао, да је толико
свој и Црне Горе цред унито, и искрено сам
жалио и желио и Црну Гору. На малу, цројла-
меву Црну Гору, али уријек славыну са јуна-
штва и неополуности у борби, сада ће свијет
ицедати са жалом и цоуслијавати.

А народ Српски није ицрало и очекивао но-
во Краљевство, него ослобођење и јединство
своје. Ицедати Црну Гору у борби за то, је-
динство у таједници са Србијом. Народ Српски

славно је Црну Тору и дигло се њом. То је била
њена улога и слава, а нитко није знао од ње,
да Српство око себе она прибере и уједини га.

Њаз није могао остварити, оградити уједињену државу српску, али је могао доградити је, завршујући борбу за то јединство при сједињеним Црној Тори прикупљеној, једној Србији. Њазово Краљевство учерно је цео јединства народнога.

Србија је у цео, најславнији рат, ослободила и пријединила Стару Србију размакнувши границе до Црне Торе и Трине. Она је у скоро, али бога, доживиће и то, прикупити и све остале српске земље. Но Њаз, војни се, неће ни тада, потражити своју славу и величину на томе једином праван путу к добром дјелу јединства српске државе, али вјерује да ће се Црна Тора спојити са Србијом и цео његов воје, можда још и за живота његова, а тада му неће бриједити ништа ни она ријеч, коју је он често и радо штоварао, кад год је, у цео свјет добрим разлогима хтео да буде онако како он хоће: „Старо ми је! *Après moi le déluge*.” јер цео црнотра и осуде народне ће га још жива сатити. Њазово је тада био свршан Крава Николе, који је као Њаз, ситомачак као и Црна Тора, у цеој половини своја владања био онолико славен и великан цеој Српства.

Њазов јубилеј и, шкити у вели, цеога цео Краљевства заткао је у Сабодору код Зајреба. Њаз је, то знам, очекивао, да

зори на му. Незаност. А ја, не одатде
сам му могао да геститати Краљевство,
ако је искрено, што га је побудило само-
убиство дошло на му мисао, итјекну велику
и јединству српском. Да и објасним и са-
мо геститације Краљевства му, да и идије
јубилеу на геститације сам му идије идије.
и идије владава поглавци дјелу на Краљству
адресу: „Господару Краљу - Цару.“
Помишља сам, да га убриједити, што
не смо ми Краљевство и да ми нећемо оди-
вожити, али постоје чети сјаја био сам и не-
каже дјелом, којом ми „судачно захвала“
што су, до сада, остале пошведне ријечи међу
нама.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE

ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

14. Jan. 1914.

